

Domači prijatelji

Pazite
na
naslov!

„GRAMOFON“

Centrala za splošno gramofonijo
A. RASBERGER, LJUBLJANA

(v palači Pokojninskega zavoda)

Miklošičeva cesta števil. 34

(v neposredni bližini glavnega kolodvora)

priporoča svojo bogato zalogo samo
prvovrstnih gramofonov in električno
posnetih gramofonskih plošč.

Specialna trgovina.

Samo preizkušeno, kvalitetno blago. —
Kataloge aparatov in sezname plošč pošiljamo
interesentom zastonj.

Lastna delavnica za mehaniko in popravilo
vseh vrst gramofonov in drugih aparatov.

SALDA-KONTE
ŠTRACE — JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE — MAPE
KNJIŽICE ZA ODJEMALCE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

**KNJIGOVEZNICA
K. T. D.**

V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA ŠTEV. 6
(II. NADSTROPJE)

„PROJA“ terpentinska krema daje usnju lep blesk ter ohranjuje usnje.

Kdor varčuje, uporablja edino „PROJA“ terpentinsko kremo!

Backin

Dr. Oetkerjev:
pecilni prašek,
vaniljev sladkor,
puding, kreme in
šartlji so najboljši!

Nova izdaja!
„Šolska knjiga“ (v
nemškem jeziku)
cena Din 15'—.

Dr. Oetkerjevi recepti:
Izdaja „P“, gratis,
„ „F“, ilustrirane
receptne knjige
(v nemškem jeziku),
ki jih dobivate pri
Vašem trgovcu, če
pa ne, pa direktno
pri

Dr. A. OETKER,
d. z o. z., Maribor
Priložite Din 5'— v
znamkah.

Naročnina za reviji «Domači prijatelj» in «Naš obzor» je Din 60.—, polletno Din 31.—, četrletno Din 17.—. Naročnina samo za «Domačega prijatelja» je letno Din 40.—, polletno pa Din 21.—. Ameriški naročniki naj pošljejo v priporočenem pismu 2 dolarja. Posamezna številka stane Din 7.—. Izdajata konzorcija revij «Domači prijatelj» in «Naš obzor».

Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravo urednik Emil Podkrajšek. Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani (predstavnik Miroslav Ambrožič) — vsi v Ljubljani.

Uredništvo in uprava sta v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 13, prtl.

Vse one čitatelje, ki še niso poravnali naročnine, prosimo, da nam po položnici, ki smo jo danes zopet priložili, takoj nakažejo za obe reviji Din 60.—. One, ki plačujejo četrletno, prosimo, da nakažejo drugi obrok Din 17.—. Kdor ne namerava naročiti, ta naj na ovitek zapiše: «Ne naročim!» in vse številke tekom treh dni vrne pismonoši, sicer je dolžan plačati naročnino. Vse naše cenjene naročnike pa prosimo, da pokažejo naši reviji svojim prijateljem in znancem in nam sporoče njih naslove, da jim bomo poslali oba lista na vpogled.

Vsebina 4. številke „Domačega prijatelja“.

Edouard de Keyser: Skrivnost. (N. K.) — Jo Hanns Rösler: Angel. — Prof. Saša Santel: Mirko Šubic. — Ivan Marjanovič-Korče: Ko mislim nate. — Mirko Kunčič: April. — Radivoj Peterlin-Petruška: Pomladanski večer. — Frédéric Mauzens: Živa blagajna. (Iz francoščine prevedel dr. A. Debeljak.) — Ivo Peruzzi: Zvonimir Rogoz. — Pogovor o novih knjigah. P. K.—n. — Dr. Boris Faehner: Prva razlaga otroku. — Praktični nasveti: Za pirhe. — Kako si sama narediš klobuk in slamnik. — Kako premo umetno svilo. — Kako odpravimo madeže od rje iz perila, iz crêpe de China in Georgetta. — Kako očistimo zlate okvire.

Vsebina 4. številke „Našega obzora“.

F. Lenotre: Kako je Bob prvič vozil avto. (Prev. dr. Br.) — Dr. J. Jesen: Taranta. — Niko: Smrt v višavah. — Nekaj o letalstvu. — Ročno delo: Transparenti. — Pirhi. — Delo mladih sotrudnikov: Velikonočna domača naloga. — Radio. — Radio Ljubljana. — Oddajna postaja za Češkoslovaško. — Za kratek čas. — Uganke.

Slika na naslovni strani je delo akad. slikarja prof. Mirko Šubica.

Svetujemo Vam, da si naročite

PUCH-kolo
ki je najboljšo!

Dobi se po solidni ceni in tudi na obroke le pri tvrdki

IGN. VOK, Ljubljana
Tavčarjeva ulica št. 7.

Tvornica kemičnih in farmacevtskih preparatov

Ph. Mr. J. Kolař, Ljubljana VII.

Priporoča cenjenemu občinstvu:
Mazilo in obliž drja. Dohnalka, zanesljivo učinkujoče sredstvo proti kurjim ocesom.

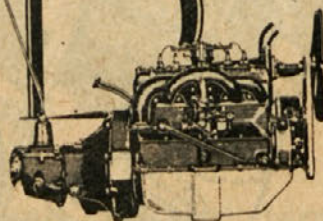
L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg števil. 15

DEŽNIKI

Na malo! Ustanovljeno leta 1839. Na veliko!

FORD

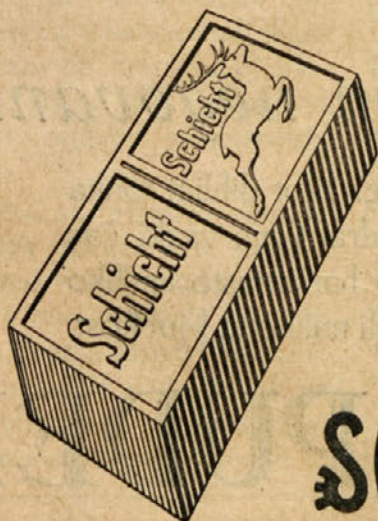
**American
Motors Ltd.
LJUBLJANA**

Dunajska cesta 9

Telefon 24-77 Telegrami: Amot

Lepa Bosanka

ceni lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno blešča-
lo od snage. Ona
radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Lahтни in negovani

kjerkoli se nahajate! Kot dihljaj tanka plast ELIDA pudra Vam vsaki čas napravi čudežno, baršunasto mehko kožo, ki Vam podeli milino in l-jubkost.

ELIDA PUDER

DOMAČI PRIJATELJ

ILUSTRIRANA DRUŽINSKA REVIIJA

LETO III.

APRIL 1929.

ŠTEV. 4.

Edouard de Keyser:

Skrivnost

Prav me zanimajo dušeslovne znanosti, nisem nikdar prisostvoval poskusom. Nasprotno sem se jim ponovno ubranil, morda iz strahu, da se ne bi prestrastno ugreel za ta neizmerni misterij. Tako sem si bil napravil neko mišljenje, ki je priznavalo izvestne pojave in zavračalo druge, brez dokazov, brez resnega proučavanja, kakor pač bolj ali manj sprejemaš drzne znanstvene teorije, s katerimi ne boš imel nikoli stika. Ako sem bil pravcati nejeverni Tomaž glede ektoplazme ali glede klicanja slavnih duhov okoli okrogle mizice, sem pa verjel v neznane sile, izhajajoče iz našega duha in naše duše, nevidne in nemerljive sile, nekako tako kakor sta bili elektrika in valovi pred dve sto leti, za katere pa bo človek prej ali slej zasledil zakone. Seveda je to pojmovanje zavračalo sleherno misel, da bi se Onostranstvo moglo ukvarjati z mojimi zadevami ter se iz svojega neskončnega bivališča zanimati za borno blazno molekulo, kakršno mu mora predstavljati naša zemlja. Živel sem torej ob tem precej preprostem naziranju, ki mi je vsaj omogočalo poln mir, ko sem se zapletel v naslednjo čudno prigodo.

Češče nego domnevaš, se primeri velikemu prijateljstvu, da usoda združi dve sorodni duši, a v tem ne smemo videti nikake slučajnosti. Pred 12 leti sva moj prijatelj Peter in jaz tako postala moža dvema prijateljicama iz mladosti, ki sta se kretali v istih krogih in posečali iste plese. Poroki sta se vršili vkup in že nastopno leto se nam je zahotelo, da bi

najeli veliko posest ob morju ali v pogorju ter bi naša deca tam zajedno rasla.

Ko sta otroka stopila kot notranja dijaka v taisto gimnazijo, mi je Peter dejal:

«Oba hodiva rada na lov. Čemu ne bi vzela česa v najem v Solonji in ondi prebila jesen?»

«Pa bi li tvojo ženo veselilo ostati toliko časa zdoma, zlasti v dobi, ko se preraja življenje v prestolnem mestu?»

«Ničesar si bolj ne želi, kakor da bi se nekoliko gibala. Sam ne vem, kaj ji je... Izredna razdražljivost...»

«Ni videti! Njen značaj se drži čisto enakomerno, tako da bi ji človek zavidal.»

«Ta razdražljivost je prav za prav notranja... rekel bi celo podzavestna, ako ne bi bili ljudje zlorabljali te besede.»

«Ne razumem te.»

«Da... Čudno je... In razlage za to ne iščem... Že nekaj časa na primer ima Helena vedno slične sanje, v katerih se vidi kot deklico.»

«Mladostni spomini?»

«Ne. Biva v nekem okviru, ki ni bil njen, in sicer s presenetljivo točnostjo v podrobnostih. Kadar mi pripoveduje svoje sanje, se mi zdi, da stoje v medsebojni zvezi, da hočejo v odlomkih obnoviti neko dobo življenja. To ne bi bilo še nič, ako ne bi prinesli vsakokrat mučnih podrobnosti s seboj: dušne bolečine, dolgo pohajkovanje okoli bolne osebe, žalne priprave... Pomalem jo je tolikanj prevzelo, da se včasih kar boji spat iti.»

*

Moj načrt, da bi se odpravili v Solonjo, kamor bi za nami prišla gimnazijca, je navdušil

Danes smo vsem onim, ki še niso plačali naročnine za leto 1929., priložili položnice. Lepo prosimo, da nakažejo vsaj za pol leta. Znesek Din 31.— se za tako bogato revijo že utrpi.

Heleno. Če se tega zopet domislim, se mi vidi, kot da se je odzvala nanj kakor na klic. Medtem ko sva omahovala med mnogimi kraji, je ona vodila najine poizvedbe, se obrnila na upravnništva, čitala liste kot «Posest». Je li že slušala tajnostno sugestijo? Ne da bi se bila mogla zavedati tega, je bila mogoče njena svobodna volja podvržena neznanu sili, ki je najprej vzbudila v njej tiste sanje in potlej uravnavala njena dejanja?

Pridržala je en sam oglas, ki ga je našla kaj naglo. Šlo je za majhen dvorec v kraju, čigar ime naj zamolčim; nimam namreč pravice, da bi postavljaj na pozornico osebe, ki jih z izmišljenim imenom že ne bi bilo več mogoče zakriti.

«Pojdimo tja z avtom prihodnjo nedeljo», je svetovala.

Lastnica je bila zapustila gradič in se preselila nekaj kilometrov stran v vilo. Obvestila nas je, da nam bo služabnik razkazal stanovanje in pritikline.

Med vožnjo je bila Helena bujnejša, mlajša nego po navadi.

«Pokrajina je jako prikupna... in polna divjačine», nam je rekla iznenada.

«Saj nisi bila še nikoli tam!» je kliknil Peter.

«Pač... Poznam jo...»

«Dète šentaj!... Kako pa?»

«Sama ne vem...»

Umolknila je in minila jo je vsa veselost. Očividno se je sama čudila svojemu odgovoru in iskala je zanj, ne povoda, ampak izvor...

Avto se je opočasnjal pred poslopjem iz opeke, z oglatimi stolpiči, proti kateremu je držal lipov drevored.

«Zadnjo je porušila strela», je izustila Helena v trenutku, ko se je voz okrenil v alejo.

Peter se je zasmel: «Pa saj to je čarovnija!»

Vendar smo se morali vdati v razvidnost. Na desni je manjkalo poslednje drevo.

Peter se ni več smejal. Ponavljaj je:

«No... Ali mi boš razložila?... Ali mi boš razložila?...»

Ona se pa ni več menila za nas. Njen duh se je bil odvrnil od naše navzočnosti. Podoba je bila, kakor da je prišla sama. Star, slabo obrit možak v grški čepici nam je prihajal naproti. Ogovorila ga je Helena:

«Pisala sem, da si pridem ogledat posestvo — nas kakor da ni tukaj! — pa vidim, da ni bilo treba. Poznam ga.»

«Gospa sò že hodili tod?»

«Ne... Prvič prihajam v Solonjo.»

Meneč, da govori po pameti, je starec dejal z razumnim nasmeškom:

«Če gospa še nikoli niso bili v Solonji, pač ne morejo poznati hiše.»

Helena je skomignila z ramo.

V dvorani je pokazala na čeden zaboj za drva:

«Čemu so ga premestili? Bolj se je podal na levi, tik stopnišča.»

Sluga se je zdrznil:

«Saj res, bil je tam... Spominjam se... Dobrih trideset let je tega...»

Medtem se je napotila v prvo nastropje, za njo pa služabnik kakor učaran. Šla je naravnost proti četrtem durim in poskusila odpreti.

«Ne, gospa... Teh ne...» je posredoval služabnik.

«Zakaj pa ne?»

«Razložil bom gospe... Lastnica ne oddaja te sobe v najem... Zaklenjena mora ostati.»

«Imate ključ?»

«I seveda. Ampak ne smem je odpreti.»

«Odprli boste, vrli mož. Poznam jo, to sobo. Tu sem prebila svoje detinstvo, razumete...»

«Gospa mi je poprej povedala...»

«Vem, kakšna je... Na predalčniku levo od komena stoji še Marijin kip, modro in rdeče pobarvan... Tolikokrat sem preštevala mečkove snopce po zavesah... Ali se motim? Neki bakrorez predstavlja Davida. Drugi pa Rebeko pri vodnjaku.»

Slabela je, govorila urneje. Starec je bil bled ko stena.

«Natanko tako je... Vse je res takisto», je jecljal.

«No, torej... Odprite...»

«Žal mi je, da ne morem ustreči gospe. Saj smo se izselili iz hiše zastran te sobe. Vse leto je gospa ležala v njej, potem pa je kar na lepem dobila prikazni. Videla je strah... Žensko, ki se je vračala vsako noč... Pobegnili smo odtod... Seveda, tega ne bi bil smel povedati... To bo škodilo najemnini... Ampak kar je gospa rekla, je tako nenavadno!...»

«Ne, ne! To me ne bo oviralo, da najamem stanovanje!» je kliknila Helena. «Strahov ni drugod kakor v plašnih možganih...»

Nato se je vrnila doli.

«Sedli boste k vozaču», je velela služabniku. «In k svoji gospodnji nas povedete.»

Med potjo je zamrmrala samo te besede: «Kako je ostalo vse pri starem!»

Pred sosedno vasjo nas je sluga ustavil pred dokaj moderno, zelo belo vilo, ki jo je obdajal razcvetel vrt. Uvedli so nas v angleški salon. Kakor se je zdelo, so se ti ljudje skrbno obkročili z novimi stvarmi, ki niti po svojem slogu ne bi nikdar priklicale daljnih spominov. Hišna nas je prosila, naj potrpite nekaj minut.

«Sédi, Helena», je velel Peter, ki se je bal za živce svoje žene.

Ona pa ga po vsem videzu ni slišala. Stala je na sredi sobe in bolestno strmela v vrata, skozi katera naj bi kdo vstopil. Bode li spoznala tudi ljudi?...

Durnica se je otvorila. Belolasa gospa se je bližala. Ne. Helena je ni spoznala. Ostala je mlačna.

A ko je gospa dvignila oči na svojo obiskovalko, smo videli, kako si je segla z rokami na prsi. Zarjula je:

«Prikazen!... Prikazen!...»

In zgrudila se je na tla...

Peter je odvrlel svojo ženo. Medtem ko se je zbirala služinčad in nudila prvo pomoč bolnici, smo spet odpotovali, precej strahopetno, to moram priznati, in se še ozrli nismo nazaj.

Posehdob nismo nikdar več govorili o tej zgodbi. Kaj je bilo? Strnitev izrednih slučajev? Vest iz onostranstva? Morebitna čudesa reinkarnacije, zopetnega učlovečenja? Sam ne vem. Ne upam si sklepati. A kadar na novo razmišljam o stvari, čutim še mrzlo polt, ki me je spreletela tedaj, ko je stara gospa zagrnala krik od strašanske groze.

Ne prizadevam si, da bi pojasnil pojav, čigar pomen se mi umika. Niti mi ni na pameti, da bi oznanjal nauke, ki jih je povojni mističizem spravil na dnevni red. Pripovedujem samo, kar sem doživel. Bil sem zgolj priča in podpisujem svedočanstvo, ki ostane zame popolna tajna.

N. K.

Pasijon v ljubljanskem Narodnem gledališču: Zadnja večerja. (Vlogo Kristusa igra Edvard Gregorin.)

Angel

Pomladanski večer je, jasen in topel.

Ptički pojo, solnce pošilja svoje poslednje žarke, maklen cvete v mestnem parku... Nežno diha večerna rosa s trav in sladek vonj malin plava po vzduhu.

Odkod prihaja ta sladki vonj?

Od prodajalke malinovih sladlic, ki stoji tam ob parku in vabi male izprehajalce.

Skozi park stopa gospa Marija.

Roko v roki s svojim šestletnim dečkom. S svojim plavolasim, rdečeličnim ljubčkom.

«Greva domov, dragec?», vpraša gospa Marija.

«Pojdiva, mamica.»

Zakaj ubogljiv otrok je ta deček. Ne joka, ne kriči, se neče tudi več igrati niti siliti k prodajalki malinovih sladlic. Ampak odgovori preprosto, tiho in mirno:

«Pojdiva, mamica.»

In odpravita se domov.

Gresta z rumenega peska in iz vonja malin, prekoračita črni asfalt, ki loči park od sive ceste.

Naenkrat trdi signali.

«Huup! Huup!

Bel avtomobil.

Zaviranje...

Avto odskoči na levo.

Mrtvaška tišina. Prestrašeni obrazi... Nič se ni zgodilo.

Cesta je prosta.

Avto odbrni.

«Mamica!»

«Kaj, ljubček?»

«Ali ni bil v avtomobilu naš papa?»

«Bil je, ljubček.»

«Kdo pa je bila tista lepa gospa tik njega?»

Gospo Marijo davi v grlu. Vroče gore ustnice. Burno se ji dvigajo razburjene prsi. Solze ji silijo na oči. Bela kolena trepetajo.

Gospa Marija stopa hitreje.

Molk.

«Mamica, povej nol!»

«Kaj, ljubček?»

«Kdo je bila tista lepa gospa tik papana?»

Globok vzdih se ji izvije iz prsi.

In reče:

«Angel.»

«Angel? Resničen angel, s perotnicami?»

«Resničen angel s perotnicami.»

«Ali mamica, zakaj ne prinese angel našega papana zopet k nam? Angel mora vendar vedeti, da ti vedno plakaš.»

Tedaj pove gospa Marija svojemu plavolasemu, rdečeličnemu ljubčku pravljico o svojem zakonu:

«Tvoj papa je bil nekoč hudo bolan. Njegova bleda duša je umirala. Nisem mu mogla pomagati. In tvoj ubožček papa je blodil ves nemiren okrog. Po cestah in ulicah. Vsako večer, vsako noč. Pa mu pošlje neki dan Bog angela iz nebes, lepega angela. Ta je razumel tvojega papana in ga kmalu ozdravil. In sedaj mu je tvoj papa tako hvaležen, da se neče ločiti od njega.»

Dolgo je deček molčal.

Naposled je rekel:

«Ali mamica, tak angel mora vendar zopet odleteti. Naš papa je sedaj zdrav. Gotovo pa je še mnogo, mnogo papanov na svetu, ki bi jih lahko ozdravil.»

Tedaj je objela gospa Marija s svojimi belimi, mehкими rokami svojega ljubčka, ga dvignila k sebi in stisnila svoj obraz k njegovi plavolasi, rdečelični glavici.

In plakala.

Mirko Šubic: Orig. lesorez.

Mirko Šubic: Lastni portret.

Ko sledim v mislih razvoju slovenske likovne umetnosti, ki ga zasledujem deloma iz daljave, deloma iz neposredne bližine že preko 25 let, moram priznati, da so me ves ta čas zares razveseljevali samo pojavi, pri katerih sem mogel spoznavati neovirano delovanje naših talentov. Premnogokrat sem pa opazil, kako so morali razni umetniki odnehati sredi pota ali pa so morali kreniti v stran, ne da bi jim bilo dano izvršiti zamišljene načrte. In tako se je zgodilo, da živi danes več naših nadarjenejših umetnikov v zatišju in da se že celo vrsto let ne udeležujejo nobenih razstav, dočim se udeležujejo drugi, katerih sposobnosti do sedaj še ni mogoče dokazati, v bohotni hiperprodukciji, spretno se izogibajoč vsem problemom, ki jih mora rešiti resen umetnik.

V vrsto tistih naših talentov, ki se nočejo s komolcem prerivati skozi gnečo, ampak streme za tem, da se s tihim delom v ateljeju in pred

naravo polagoma povzpnejo do zaželene umetniške višine, štejem poleg Rajka Šubica tudi njegovega bratranca Mirka. Oba sta hereditarno ugodno obremenjena s talentom naših ponosnih bratov Šubicev iz Poljanske doline. Mirkovega očeta, blagopokojnega ravnatelja Tehniške srednje šole, so razmere prisilile, da se v mladosti ni posvetil slikarskemu poklicu. Bil je iz iste krvi kakor Janez in Jurij, saj je bil njih 'dvojni bratranec'. V obeh družinah sta bila namreč očeta brata in materi sestri. Nisem še poznal Mirka, ki je takrat študiral v Dresdenu, ko mi je njegov oče pravil o njem in mi z očetovskim ponosom razkazoval njegove portrete in grafike. Že takrat sem videl, da je ubral resno umetniško pot in da ni med tistimi, ki smatrajo študij na akademiji za kvaren.

Saj je tudi zajemal iz najboljšega vira: njegovi učitelji so bili v Pragi nepozabni Bukovac in Hynais, v Monakovem Stuck in Becker-Gundhal, v Draždanah pa Feldbauer.

Prvič je Šubic razstavil v salonu Arnold v Dresdenu leta 1922. Bila je to kolektivna razstava, pri kateri sta sodelovala dva njegova prijatelja Finca. Ta razstava se mu je dobro obnesla, kajti žel je priznanje kritike, a je tudi prodal večino razstavljenih del. Zato je sledila že v naslednjem letu druga razstava v istem mestu, in to v okviru saškega umetniškega društva. Tu je razstavil Šubic več dobro uspešnih pokrajin iz Slovenije. Prejel je zato naročilo imovitega privatnika na Švedskem, naj mu izdela ciklus šestih planinskih pokrajin iz Slovenije.

Istega leta se je udeležil tudi razstave umetniškega kluba «Vesne» v Mariboru in žel posebno s svojimi portreti splošno priznanje. Tudi na razstavi istega kluba, ki je bila dve leti pozneje na Bledu, je bil zastopan z dobrimi deli. Kakor vidimo, Ljubljana tega umetnika še ne pozna, če izvzamemo njegov prvi nastop v Jakopičevem paviljonu leta 1918., njegova ilustrativna dela in njegove freske.

Kot slikar se bavi Šubic rad s potretom in je izvršil že več priznanih dobrih podob, med katerimi naj omenim v prvi vrsti portret pok. dr. Trillerja in portret matere. Le dober risar more biti tudi dober portretist, če velja, da je dober portret samo tisti, ki je podoben. A v čem tiči podobnost? Mar ne v prvi vrsti v tem, da pogodi slikar značilne oblike modelovega obraza? Če bi to ne veljalo, bi ne bilo mogoče, da dosežeta podobnost fotograf in risar, ki delata brez barv. Podobnost je torej pravilnost, a pravilnost more doseči v risbi samo, kdor ima poleg prirojenega talenta potrebno izvežbanost in znanje. Da, znanje, ono znanje anatomije in perspektive, ki ga toliko naših novodobnih apolstolčkov negira že a priori.

In slikanje duše? Kolikokrat smo čitali, da je temu ali onemu mojstru predvsem zato, da naslika notranjost portretiranca, njegovo dušo, in da zato ni potrebno, da se ozira na take premlačene banalnosti, kakor so anatomija, pravilno senčenje itd. A opazil sem brez izjeme vsakokrat, da se je tako govorilo le o takih slikah, kjer se pač podobnost ni posrečila. Umetnik ni znal presoditi prave oddaljenosti nosa od ust ali kake druge za podobnost važne malenkosti; posledica je bila fantazija o duši, ki naj bi premotila naivnega naročnika... In vendar, pravi umetnik mora naslikati ne samo zunanost, ampak mora pogoditi tisti tipični izraz portretiranca, ki nam odpira pogled v njegovo dušo. Ali naj navedem že tolikokrat citirani primer o Moni Lisi?

Kakor vsakemu pravemu umetniku, je tudi Šubicu glavni cilj umetniškega ustvarjanja slikanje kompozicij. A tu trči kakor vsak slovenski umetnik na težavno vprašanje financiranja takih del. Malokomu je pri nas znano, da zahteva vsaka večja slikarska kompozicija žrtvovanje majhnega pemoženja. Le zanimanje imovitih krogov more s primernimi naročili

Mirko Šubic: Lesorez «Pomlad».

omogočiti tako delo naših umetnikov. Dolga je pot od idejne skice do izvršene slike. Posebno če naj bo ta slika resno študirano delo, ki se ne skriva za brezmiselnim namétavanjem barv v svrhu dosege navideznih barvnih efektov, s katerimi naj se maskira pomankljivost risbe, ali če ne preide dekorativnost slike v brezčutno stilizacijo, za katero se skriva neznanje. Tudi danes ne gre brez študij po modelih, brez kostumov, brez kartonov, brez poznavanja tehnike, bodisi v olju ali v frescu. In to stane denarja, mnogo denarja! Naročila so pa redka. Kolikokrat sem slišal: Zakaj nobeden naših umetnikov ne naslika slik iz zgodovine našega naroda? Zakaj nimamo še popularnih

slik kmetskega punta, Gospe Svete itd. Jaz pa vprašam: Zakaj takih slik pri nas nihče ne naroča? Naročiti se pa pravi, omogočiti slikarju, da se vsaj tako dolgo lahko brez skrbi bavi s svojo nalogo, kolikor potrebuje, da prehodi vso dolgo pot od ideje do slike.

Šubic je človek, ki je sposoben za take načrte. Dokazal je to že s svojimi, četudi razmeroma manjšimi deli: s svojo lepo zamišljeno in mojstrsko izvedeno madono in s svojo veliko fresko na pročelju stanovanjske hiše T. O. I. Vzel sem dva primera, ki sodita sicer v različna poglavja. Prvo je oljna slika klasičnega pojmovanja, a kakor se je nekdo izrazil, prekvašena z modernim občutkom, drugo je pa dekorativno zamišljena alegorija trgovine, obrti in industrije, ki se je morala prilagoditi neugodnemu prostoru med okni moderne stanovanjske hiše. S svojimi svežimi barvami, ki so prenesle že največjo vročino, mokroto in najhujši mraz brez najmanjše izpremembe, dokazuje ta slika dan na dan, da je staroslavna fresko-tehnika vendar še edino pravi način za slikanje na prostem. A delati treba strogo po receptu izkušenih mojstrov preteklih dob. Gorje pa, če slikar strogih pravil te plemenite tehnike ne upošteva. Potem se utegne zgoditi, da se po prvem dežju izpremeni slika v nerazumljivo ploskev razmazanih barvnih madežev...

Drugo dekorativno delo večjega formata so znaki mesecev, naslikani na stropu čakalnice v delavski zbornici. Ne vem, če najdemo

Mirko Šubic: Madona.

izlepā pri nas čisto dekorativno delo boljših kvalitet.

Prostor mi žal ne dopušča, da bi se spuščal v oceno Šubičevega ilustrativnega in grafičnega delovanja.

Če je Šubic postal danes iskan ilustrator, temelji to gotovo v spoznanju izdajateljev, da imajo v njem solidnega sodelavca, ki zadovoljuje strokovnjaka in laika. Kot grafik se bavi Šubic posebno z lesorezom.

Ne smem nehati, da bi ne omenil velikih zaslug, ki jih ima naš umetnik za izobrazbo našega slikarskega naraščaja. Šesto leto teče že, odkar vodi pouk v figuralnem risanju na edini slovenski umetniški šoli društva «Pro-bude». Cela vrsta talentiranih mladeničev in mladenk je prejela prvo umetniško izobrazbo po njegovih navodilih. Šola, ki je že propadala, je z njegovo pomočjo in z njegovimi žrtvami oživela na novo. In zadovoljni moramo biti, da je to važno mesto poverjeno prav njemu. Ko bi le že napočil čas, ko bodo odločilni krogi spoznali važnost tega zavoda za našo kulturo in znali ceniti žrtve, ki jih doprinašajo učitelji tega zavoda, med katerimi je pač glavni: Mirko Šubic.

Mirko Šubic: Freska na pročelju stanovanjske hiše Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

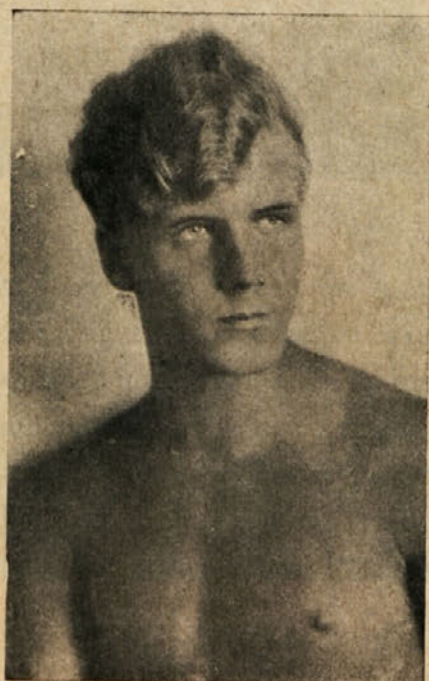

Ida Kravanja, ki ima sedaj filmsko ime „Ita Rina“, je naša ožja rojakinja. O njej pišejo ugledni evropski listi zelo laskave ocene. Z vztrajnostjo in dobro karakterizacijo svojih ulog si je priborila med filmskim svetom odlično mesto. Čez noč je postala ljubljenska filmske publike. Njen zadnji film „Eroticon“ se igra v vseh večjih mestih. Ita Rina je sedaj tu v Ljubljani na oddihu in je seveda oblegana od poklicnih in nepoklicnih novinarjev ter zbirateljev avto-gramov.

Na spodnji sliki jo vidimo v krogu njenih kolegov.

Zgornja slika:
Ita Rina na elegantnem avtu
„Adler Standard 6“.

Leva spodnja slika:
Danilo Stopar, član Narodnega gledališča v Mariboru je angažiran pri dunajskem Starfilmu.

Desna slika:
Lydija Wissiakova in njen partner Vaclav Vlček, ki slavita svoje uspehe na Španskem.

Rhönovo kolo.

Znani nemški sportnik Rhön je pričel gojiti nov sport in je v to svrhu zgradil posebno kolo. Na tem kolesu se izvajajo gimnastične vaje na ta način, da se delajo podobni gibi kakor pri plavanju. Teža telesa se pri tem prenaša od zgoraj navzdol, da se lahko kolo vrti. Pri takih vajah je vse mišičevje v stalnem gibanju; vse telo deluje brez posebnega težkega napora, zato je to kolo posebno priporočljivo za higijensko telovadbo za take ljudi, ki nimajo prilike, da bi se v svojem poklicu veliko gibali. Ta sport ima veliko privržencev in se ne bomo smeli čuditi, če bomo tudi v Ljubljani srečali podobnega „kolesarja“.

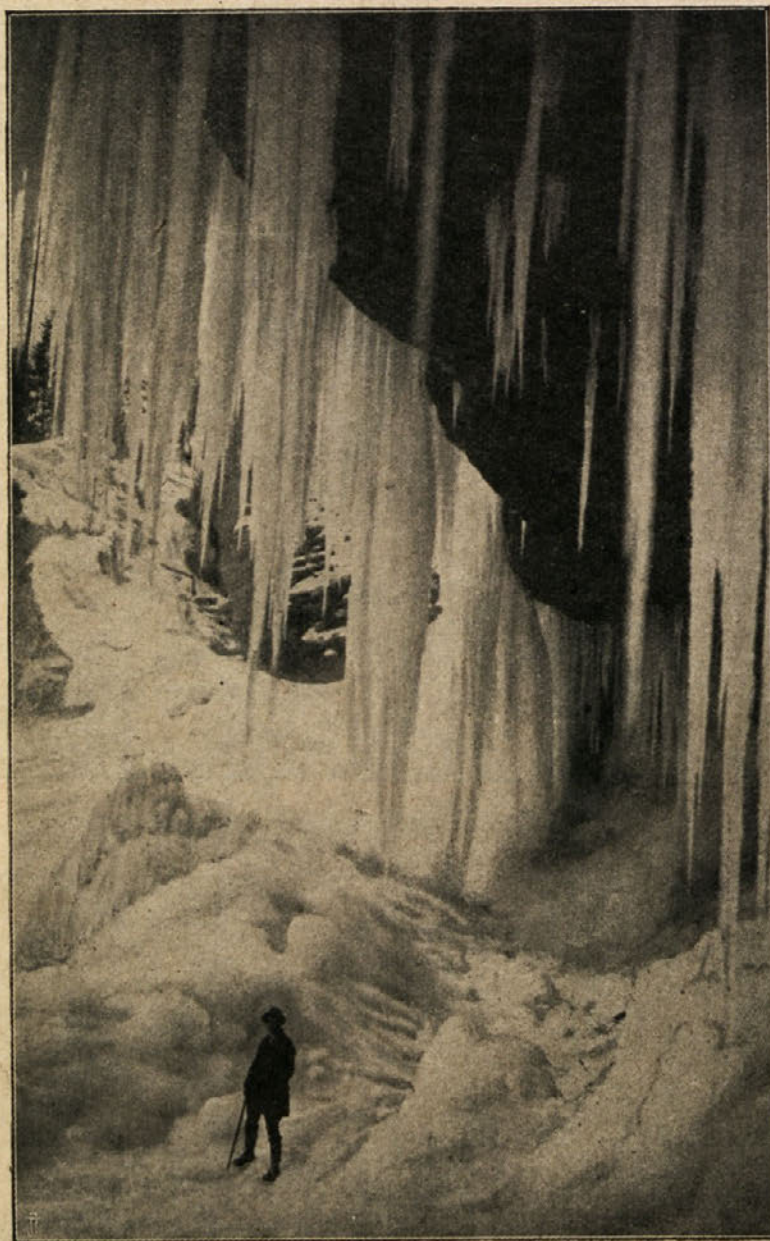
St. Moritz v Švici, kjer še pozno spomladi prav pridno smučajo.

Zadnji skok v marcu.

Velika noč na Kredarici.

Slap Peričnik v ledu.

Mirko Kunčič:

Mlado vrbinje ob sinjem potoku,
solnce in kosova pesem na njem —
vse še narahlo zastrto, pretkano
s trpko vonjavo. Skrivnost je še v vsem.

Trudno, zamišljeno solnce sije.
S smehom širokim april dragoleti,
z roko prešerno krog sebe bije —
kosova pesem se ne more ogreti...

April

Ob stezah samotnih popoten mož
z gladnim očesom išče rož.
V slasti neznani je popje vzdrtelo,
vzdihnilo, zakoprnelo v luč — — —

Mlado vrbinje ob sinjem potoku,
solnce in kosova pesem na njem.
Mačice... ah! — O, sanje detinske!
Vzpel se je mož, jih prižet v svoj objem...

Ivan Marijanovič-Korče:

Ko mislim nate

Ko mislim nate, se mi zdi,
da čujem šepetali žalik-žene,
med brezjem gornega moža,
ki po družici zvesti hrepeni...

Ah, ne — To je romantika minulosti —
Rohneči stroji in turbine in sirene
in kruha malo in preveč gorja,
tako si vklejen v čas mrke sedanjosti,
moj dragi Rož — navzdol, navzkriž.
Po solčnih brdih rod zasuznjen vmira
in zadnje vzdihe naše šteje tuj pohlep,
da mrtvim vzame te lepote paradiž.

Ko mislim nate, Rož moj, se mi zdi,
da z ostrim nožem mi nekdo srce odpira,
ne brani drugov zvestih me oklep,
pošastno se v obraz mi smrt reži.

Radivoj Peterlin-Petruška:

Pomladanski večer

Pomlad je zdaj: Spet hrib in gaj
drhtita v ptičjem petji,
in glej, ves kraj se kakor raj
topi v bohotnem cvetji,
a z neba mlaj lahak sijaj
v temini reke neti.

Ah, kot nekdanj spet vidim maj
v očesih ti plamteti;
o dekle, daj trenotek vsaj
v ljubezni te objeli
in pollej slaj ta vekomaj
na dno srca zapreti! —

Živa blagajna

Iz francoščine prevedel dr. A. Debeljak

Jaz sem starokopiten, tak sem bil vselej, celo v cvetu mladosti (ako se sme rabiti ta pesniški izraz o meni, ki sem z dvajsetim letom sličil malo da ne uvelemu sadu!). Ivona pa je nasprotno povsem moderna. Ona obožuje celo kopo izumov, ki jih jaz na tihem preklinjam, jih smatram popolnoma za nepotrebne, jim nič kaj ne zaupam in ki bodo, mimogrede rečeno, navsezadnje človeštvu nahudili: motor na bencin, brezžični brzovoz itd. Ko sem hotel, da bi se učila igrati na klavir (bila je v svojem petnajstem letu), ni marala drugače privoliti v to kakor s pogojem, da se bo hkrati vadila tudi tistega drugega brenkanja, ki mu pravijo strojepisje, in ob istem času je gojila obe vrsti glasovira ter se naglo dokaj izurila v obeh. Nedolgo zatem ji je bilo treba še kolesa.

«Jezi me, da moram peš hoditi,» je pravila, «človek nikamor ne pride.» Pri vsem tem pa se je vendar hotela tuptatam peš izprehajati, toda edino zato, da me je spremljala ob Seini ali v Neuillyski park, ki se je razprostiral kakih dve sto metrov od nas onstran Bineaujevega mosta. Svoja pisma, svoje naloge (hodila je k predavanjem dekliškega zavoda v Asnièresu) je vsekdar tipkala. Pero, ki je prepočasno in črta bolj ali manj čitljive pismenke, jo je dražilo, kakor je zatrjevala.

Slednjič je obesila v svoji čumnati debelo usnjeno kroglo, na kateri se je vsako jutro borila z obema pestema.

Vse to in pa njeno neznansko navdušenje za kino kakor i za romane Leona Groca, sem dejal, me je nekoliko begalo, ni me pa žalilo. Pri kaki drugi kakor Ivoni bi se bil ob taistem modernizmu spotikal in srdil. Pri njej sem pa kar zija, se včasih rahlo vznemirjal, kakor je naneso; čeprav pa sem bil vselej malce vznejevoljen, je vendar nisem nikoli nehal občudovati.

I, kako pa! bil sem imeniten skrbnik!

Na srečo se mi ni bilo otepati v življenju, kakor sem se moral svoje dni. Hvala Bogu in bratrancu Plaisanceu, položaj ni bil več isti. Kadar imaš prihodke, sicer skromne, ali trdne, lahko kar čakaš, da se bodočnost razvija sama po sebi. Vsaj mislil sem tako, drugi pa z menoj.

Bodočnost, ki se je razvijala, je dospela v poletje, o katerem sem od početka sodil, da je slično vsem poletjem, solnčno, cvetno, polno hrupnega veselja žetve...

Bilo je leta 1914.

Vojna...

In potlej premirje, konec naše domoljubne stiske in sile... začetek naših gospodarskih

težav in skoraj zatem druge bridkosti, manj plemenite, osebnejše, a vendar prav tako razburljive... Draginja in mahoma denarna zašrega ali vsaj približno... to pa tem bolj, ker se je bila dobra četrtina moje glavnice zničala v vojnem metežu...

Tačas pa sem po nasvetu svojega mejaša borznika, čigar kupčije so prospevale bolj nego kedaj, prodal vse svoje rentne vrednostnice, ki so premalo donašale, ter kupil delnic družbe X...

Vse drugo pa že veste.

*

Sedaj pa povzamem svojo pripoved ondi, kjer sem jo pustil.

Mož, čigar pojava me je tolikanj omamila, da se mi je v istini zdelo, da sanjam, se je torej predstavil: «Elzear Philibert, francoski Kanadec, iz Québeca»...

Ker je bil posetnik pač izrodek mojih spečih možganov, stvor domišljave, ki bi se moral razkaditi ob mojem prebujenju, sem smatral za nepotrebno, da bi se mu vljudno priklonil.

«Kakor vidite,» je nadaljeval možak, «sem vaš dvojičnik...»

«Kaj? Kako? Dvojičnik?»

Dvojičnik... Beseda mi pač ni bila neznana in vedel sem, da stvar obstoji... Čital in slišal sem, da so si ljudje, ki sicer nikakor niso dvojički, tako močno slični, da jih je mogoče zamenjati.

Ali se mi morda ne sanja?

«Vsaka oseba ima svojega sozija ali dvojnika», je nadaljeval možak. «Ima jih brez dvoma še več, ampak vselej ima vsaj enega... Ni ga načelnika države, ki ne bi imel svojega podobnjaka: ilustrirani listi ponatiskujejo njegovo fotografijo, da zabavajo občinstvo...»

«To je res!» mi je nehote ušlo.

Spomnil sem se: eden naših republičnih predsednikov je imel izvestnega «sebevida». Bolj nego občinstvo se je zabaval on sam ob svoji sličnosti s prvim uradnikom ljudovlade in se je menda na tihem čutil jako počaščenega. Kadar so ga stražniki na ulicah pozdravljali, se je resnobno odkrival.

«Ah! Vidim, da se stvar obrača na bolje!» je pribil moj sobesednik in si vnovič mel roke. «Presunilo vas je, kajne? Ko ste se nekako sami sebi prikazali? Saj pa ste imeli dovolj vzroka, priznam... Še mene, ki sem bil vendar pripravljen na to, je pretreslo... Res, dragi gospod Bernard, jaz sem vaš dvojničnik, vi ste pa moj... Kaj pa ima to čudnega na sebi, navsezadnje? Nič... Čisto nič... Slehera oseba

ima svojega dvojnika, to ponovim ... Samo ne pozna ga ... Dvojniki ne vedo drug za drugega, ker so izgubljeni v neizmerni množici ... Dovolj pa je, ako se eden od njih pomoli iznad te množice, in njegova živa podvojka ga uzre in se čudi ... Saj razumete, kajne?

«Razumem, gospod», sem odvrnil.

V resnici sem razumel. Vendar pa nisem bil zato nič manj izbegán, kaj šel ali razumel sem in se zavedal, da vse to ne morejo biti sanje ... Priroda, ki slednje leto ustvari večkrat po deset milijonov novih zemljanov, je po naključju naredila ta posnetek Matije Bernarda, in mogoče je bilo še kaj drugih v obširnem veselju ...

«V kinu in podlistkih je obilo zgodeb o dvojičnikih», je povzel možak, «samo te zgodbe so kajpada popolnoma izmišljene in še po vrhu malone vselej bedaste ... Njih avtorji domnevajo, da sta se podobnjaka spoznala po slučajnem srečanju ... To je glupo, ker je vendarle preveč neverjetno ... Da naključje, ki se igra z mirijadami in mirijadami približno enakih bitij, napravi dva stvora, ki sta si povsem enaka, to še gre ... Ali da bi jih isto naključje spravilo v stik, to pa je dejanski nemogoče, pa če bi tudi živela tako dolgo kot večni žid in ako bi kakor on svoj živi dan samo ahasverila po svetu! Ne! Da sličnjak spozna svojega dvojnika, še enkrat poudarjam, ne sme biti ta več pomešan med ostalim človeštvom, biti mora nad njim ... In na ta način sem vas tudi jaz spoznal, dragi moj dvojnik ... Pri vsem tem pa niste na prestolu, niti na stopnicah, jelite? Čisto res! Ampak istina je, da se ne pomaljšajo edinole državni glavarji iz množice. Nasprotno, vsak dan vznikne nova vedetta, nova zvezda, v katero se upirajo pogledi bolj ali manj dolgo ... Vi ste bili pred petnajstimi leti med onimi kratkodobnimi slavljenci, gospod Bernard. Novine vsega sveta so takrat na prvih straneh priobčevale brzozjavke o Živi blagajni. Vaša slika je bila v ilustrovanih časopisih vseh dežel. Jaz sem jo videl v ameriških obzornikih in smotrah s podobami, a nisem opazil najine sličnosti, dokler niso prijatelji vzkliknili: «Pa saj bi človek prisegel, da si ti!» Mesece in mesece me tam niso drugače klicali ko Živo blagajno in samo čudim se, da se me ta vzdevek ni prijel ... No, vidite!»

«No, vidite!» sem trapasto ponovil, še ves prevzet od premočnega, preveč nenadnega presenečenja ...

«Stvar je pač enostavna, jelite?» je pristavil moj sebevid.

«Bogme, res!» sem odgovoril s poneumnelim izrazom, ki je zanikal to pritrditev.

«Kar mimogrede sem v Parizu ... Prav nič težko mi ni bilo vas najti.»

«Hal»

«Svoje dni sem čital pripoved, ki ste jo priobčili o svojih dogodivščinah. Ondi ste proti koncu govorili o tisti mali vili v Courbevoii, kjer ste uživali na bregu Seine pošteno za služen počitek ... Bil sem v Courbevoii ... tamkaj sem izvedel, da imate sedaj nedoletno siroto ... in da so vas imovinske nezgode prisilile dati slovo ljubkemu zavetišču ...»

Ne da bi bil moj dvojnik poslednje besede izrekel z otožnim licem, še celo s podvojeno zadovoljščino jih je izgovoril ...

«Najemnik, ki vas je nadomestil, mi je dal vaš novi naslov ... In evo me tu!»

No, vidite! In evo me tu! Ta možakar je opletal s svojimi stavki kakor s korobačem ... Dvojičnik mi je bil samo po telesu, trebalo ga je samo čuti, kako govori, pa si bil na jasnem o tem. Sicer je imel denar (dosti denarja, njegova obleka mi je pravila to) in nobena reč vam toliko ne dvigne samozavesti, kakor če si čutite dobro nabit mošnjček. Pa vendar! Jaz sem bil včasih bogat, ali vsaj precej imovit, nikoli pa nisem govoril niti napol tako odločno!

Pri vsem tem pa se je spodobilo izustiti nekaj prijaznih besedi človeku, ki si je toliko prizadel, da bi me našel. Saj pa se mi je s svojo podobnostjo dozdeval nekakšen sorodnik, akoprav nisva imel po žilah niti ene kaplje iste krvi. Bilo mi je kakor bratranču, ki sprejema bratranca, ki ga ni še nikoli videl, in ne ve, kaj bi mu rekel ... Skušal sem se otresti svoje otopelosti nalik potapljaču, ki puha iz vode gredoč, in sem izjavil:

«Gospod Salabert ...»

«Philibert!» je popravil moj istoličnik. «Elzear Philibert!»

«Oprostite ... Slabo sem poprej slišal vaše ime ... kri mi je šumela v ušesih ...»

«Da, videl sem, da sem vam malo v glavi vrti ...»

«Precej! Gospod Philibert, jako me veseli, da vas poznam ... Verujte, da ...»

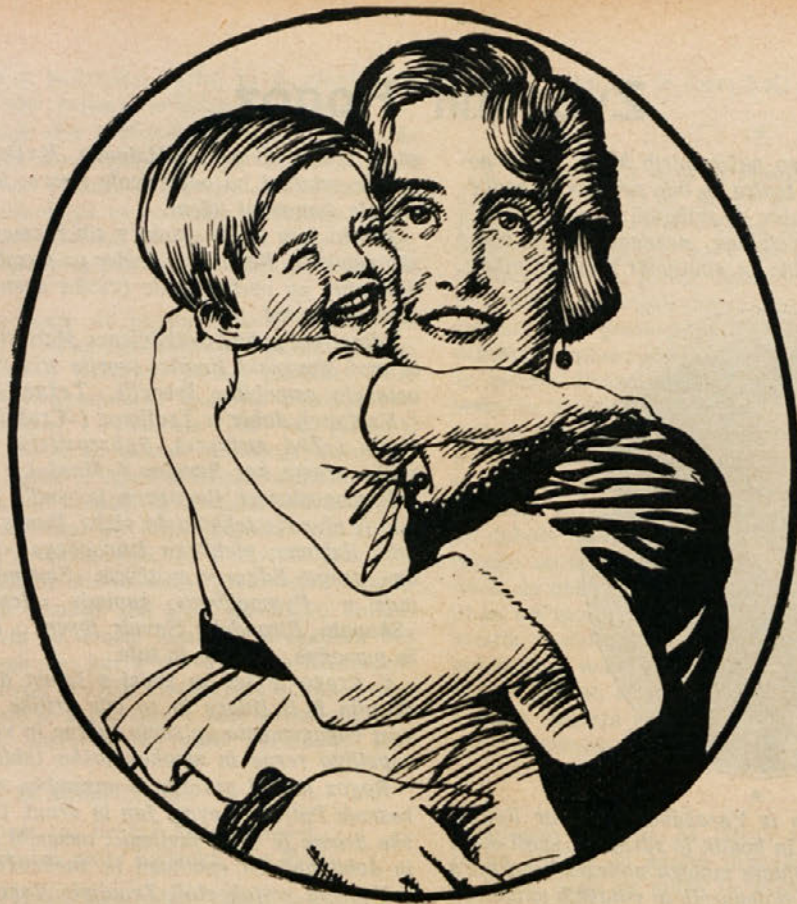
Moj dvojičnik je pogledal na uro, ki jo je nosil okoli zapestja. Prestrigel mi je besedo:

«Deset ura, dvajset minut!» je ugotovil. «Vidim, da ste sedaj popolnoma pri svesti ... Preidiva k stvari!»

«K stvari?»

«Dragi gospod, verjemite, da tudi mene veseli, da sem se seznanil z vami ... Ampak s to namero nisem prišel ... Tudi ne potujem v svojo zabavo skozi Pariz ... Dragi gospod, pred seboj imate moža, ki bega in se skriva po svetu, za petami sta mu namreč dva klateža ... Menda veste, kaj se to pravi, jelite? Saj ste jo igrali, to zajčjo ulogo? No, le počasi! Že zopet odpirate oči ... Potrudite se in ohranite vso svojo hladnokrvnost ... Potrebna vam bo ... Pa dobro me poslušajte ...»

(Nadaljevanje prih.)

Zdravje in sreča

Mamica in otročiček, vsa čista dehtita žarita svežosti, okusna, oskrbovana. Veselo zdravje se smeje z lestečimi zobmi.

Dnevna gojitev s »Kalodontom« je najsigurnejša pot, da obvarujete lepoto in zdravje Vaših zob.

Sarg'ov

KALODONT

Zvonimir Rogoz

V letu 1919. je vladal po naših odrih kaos. Novo porajajoče se oblike našega teatra so bile nejasne in bodočnost negotova. Iz vseh krajev so prihajali in odhajali naši glumci. Mojstri poleg začetnikov, neznana imena poleg starih znancev — ansambla in enotnosti njegove nikjer. Prevratni čas.

Takrat je prišel k nam iz Varaždina Zvonimir Rogoz. Operetni pevec, kupletist in komik je združil v svoji osebi prav vse registre komedijanta malega podeželskega odra in je pel in glumil v zabavo denarnih in vojaških mogotcev vojne dobe in potoval iz kraja v kraj kot «On» v Lenormandovih «Izgubljenih dušah». Mirno je prenesel razmere, ni se boril z njimi, a čakal je, da ga pokliče čas.

Spomnil se je Ljubljane in ravnatelj Pavel Golja ga je sprejel. Z Andrejevljevo «Dnevi našega življenja» je začel in nadpovprečno prodl. Šest in njegov zdrav igralski instinkt sta mu svetila na pot.

Njegova prava šola je bila — oder. Pogledal je pri Friemannu na Dunaju in dobil pohvalo ter pobudo, Gjuro Prejac, zagrebški intendant in gledališki mecen, ga je z veseljem sprejel v svojo šolo, a vsakdanja borba za življenje mu je okrnila čas studij.

Zvonimir Rogoz je rasel torej iz sebe in v sebi. Dela veliko in resno, dovršen tehnik je, nezadovoljen s seboj in prav zato v živem razvoju, suvereno miren v obvladanju svoje notranje sile, ekonomski v izrazu in v kulmi-

naciji svojih stvaritev (Malvolio, Myškin, Savelov, Hamlet) je prinesel na oder svoje figure, ki jih more podati edinole samosvoj talent.

Morda je v svojo škodo v sili razmer preveč vsestransko zaposlen. Kot rojen igravec pa pozabi na odru «specializiranja» na osebne želje (ruska drama) in igra vse in na:alone povsod.

Edinstveni puhlež-zaljubljenec Malvolio, nepretirani Jago in prvi slovenski Hamlet tvorijo trio v Shakespeareu, ki ostanejo samobitne kreacije. Težko je pozabiti barona («Na dnu»), dober je Trafimov («Črešnjev vrt») in končno Fedja («Živi mrtvec»). Najizrazitejši pa je izmed vlog ruske drame kot Savelov («Misel»).

Prezaposlenost Rogozova je rodila edino dobro: razvila je njegovo tehniko do viška. Danes zagonetni Vojček, jutri ljubimec plehkega francokega «Entkleidungskomada», drugič Edgar v mračnem «Smrtnem plesu», salonski mož v «Pygmalionu», zanimiv «Henrik IV.», Molièra «Skopuh», Pirandello, Savoir, Ibsen... In vmes vse možno in nemožno, domače in tuje.

V Prago je šel po zvezi s šefom drame Stavovskega divadla K. H. Hilara in so bile kritike z ozirom na možnost engagementa ne samo taktne in vpludne, temveč tudi zapeljivo resne in strokovnjaško tehtne.

Rogoz je stal prvotno v ansamblu sam. Pridružil se je kesneje Putjata, Levar, Jan in drugi. Organizem ljubljanske drame je dobil življenje, ansambl se je strnil tesneje in dobil podobo enotnosti in zaokroženosti.

V prvih vrstah stoji Zvonimir Rogoz. Močnejša darovitost kot minuciozna igralska miselnost ga spremlja po nadaljnji poti, stremeči v zadnje izraze njegove umetnosti, sugestivna duševna ubranost nam priljubi vsako njegovo vlogo in lahkota njegovega podajanja nas sprijazni z mislijo, da je rutina in igralski instinkt mnogokrat neizogibno, umetniku usojeno orožje, če je treba ustreči potrebam časa, publike in gledališkega budžeta.

Rogoz se razvija dalje. Hrepeni po izpopolnitvi, čuti v sebi tisoč izrazilnih sil in hoče se mu močnih pobud in strogih, pravičnih in mnogovednih sodnikov.

Vse njegovo življenje je oder. Ljubi ga z nezlomljivo ljubeznijo pravega igralca.

Priznanje mu je vsaj deloma dala domovina. V poslednjem času je postalo potrebno, da je preizkusil svoje moči tudi na tujem.

In njegova vera v samega sebe je bila poplačana.

Pogovor o novih knjigah

II.

Pesniških cvetoberov iz tujih literatur imamo pri nas bore malo, tudi prevodov tujih poetov sploh. Posamezne drobtine najdeš raztresene po revijah in dnevnikih, v zadnjem času zlasti nekaj slovenitev iz francoske, ruske in češke lirike. V knjigi so doslej — kolikor se spominjam — izšle le: Veselova Ruska in Lahova Češka antologija (1. del) ter Debeljakova Moderna francoska in Bradačeva Starorimska lirika. Od prevodov inozemskih pesnikov so zdaj v prodaji (navajam po katalogu slovenskih knjig Nove založbe, 1927): Baudelaire, Pesmi v prozi; Bezruč, Šlezke pesmi; Burnat-Provins, Knjiga za Tebe; Homerjeva Iliada; Machar, Strup iz Judeje; Srbske narodne pesmi; Ševčenkova Kobzar; Tagorovi

Gitandžali, Rastoči mesec, Vrtnar, Ptice selivke in Žetev. Pristavimo še Blokovih Dvanajst, pa smo pri kraju.

*

Toplo in odkritosrčno smo se ob tej suši razveselili o minulem božiču Alojza Gradnika Kitajske lirike, zrele, sijajne pesniške zbirke, ki jo je v vzornem tisku Delniške tiskarne in izvrstni opremi ing. arh. Dominika Serajnika izdala založba «Jug» (Jugoslovenska Matica).

Slovinci smo že nekajkrat pogledali v kipečo lepoto staroslavne kitajske poezije. Zadnji letniki «Ljubljanskega Zvona» so prinašali semintam drobne prevode te delikatne orientalske lirike (M. Pretnar, P. Karlin), zlasti

Li-Tai-Poja, pevca z božansko harfo, ki je globlje od drugih v srce in duhá zajemal in kristalneje dajal.

Zdaj nam je pesnik «De profundis», «Padajočih zvezd» in «Poti bolesti» ter slovenitelj vélikega Tagoreja povil v sveže izbran venec cvetober iz preko dvajset stoletij lirike zagonetno globokega in potanko motrečega kitajskega naroda in nam poklonil knjigo, ki je zlata po vsebini, tehtna po obliki in izredno nenavadna po lepoti in darovanju.

Zbirka obsega primere od najstarejših let kitajskega pesniškega snovanja, od kanonične knjige pesmi (Šiking) iz davnih vekov pred Kristom, preko klasične dobe (Tang), ki je dala visokoumetne besedne klesarje človeških doživetij in sanj, Li-Tai-Poja (700—763 po Kr.), Tu-Fuja in Pe-Lo-Tiena, do poetov minulega devetnajstega stoletja. Prevajalec je zgledno izbral večinoma take lirične umotvore, ki so kineški in obenem občéčloveški, orientalski sicer navzven, po bujni pesniški dikciji in toplem odkrivanju, a vsezemeljski po duhovnih ganotjih, iskrenih doživljanjih in lahkomišelnih prešernosti včasih.

Gradnik je vsem pesmim dal lepo slovensko obliko. Po kitajskih motivih je uvezel nekatere dragocene besedne vezene. Poglejmo kar v prevajalčevo delavnico! Citiram najprej prevod iz Otto Hauserjeve «Chinesische Dichtung», po kateri je sestavljen v naši antologiji tudi uvod o kitajskem slovstvu, in nato slovensko prepesnitev.

In stiller Nacht.

Vor meinem Bett ein lichter Mondenstreif,
Als wär' der Boden ganz bedeckt von Reif.

Ich heb' mein Haupt, zum hellen Mond gewandt,
Senk' es und denke an mein Heimatland.

Tako Hauser, Gradnik pa:

Noč v tujini.

V tujini ležal sem: sij mesečine
srebrne se pred posteljo razlil je.
Glavo sem dvignil: mislil sem, da ivje
jutranje pód pokriva, strop in zid.
Potem sem vedel: meseca je svit.
In spet sem sklonil glávo: iz daljav,
moj dragi dom poslal mi je pozdrav.

(Li-Tai-Po, str. 64.)

Naš pesnik je torej mnogo pesmi znatno razširil, puščajoč svoji tvorni fantaziji prosto pot. Še en zgled, recimo iz sklepnih verzov znamenite Tu-Fujeve «Vas Kiang»:

Dann bitten mich die Greise um ein Lied,
Das ihren Kummer lindre, eh' ich schied.
— Ich endete, Sie blicken himmelauf,
Seufzen und achten nicht der Tränen Lauf.

(Hauser.)

V naši Kitajski liriki pa:

O, ubogi vi starčki, vsa vaša bolest
tudi moja je: s čim naj povrnem te vaše darove?
Zapel vam bom pesem!

In pel sem, odpel
in ko se je zgúbil že pesmi odmev,
še vedno so stali, z očmi uprtimi v zvezd
svetle kroge, vzdihujoč brez prestanka; in v mlazih
so lile jim solze po velih obrazih.

(Str. 84.)

Imamo, kakor vidite, preludije na dana temata, zelo svobodne prepesnitve.

Ta lepa knjiga je torej bolj naša kot bi sodil po naslovu.

P. K.—n.

*

V samozaložbi je izšla minulo leto povest «Milica, otrok bolesti», ki jo je spisal Slavko Savinšek, sedaj finančni tajnik v Nišu. Knjiga seveda nima hudih literarnih pretenzij, hoče pa menda biti tako zvana ljudska povest. Avtor opisuje pretresljiva razočaranja in trpkosti na nogah pohabljene, sicer pa zelo brihtne in izredno lepe gospodične Milice, ki je sama vsled svoje otroške razposajenosti kriva krute bolezni, zaradi katere jo potem življenje neusmiljeno biča, jo trdo pehá v stran in ji prizadeva težke duševne muke. Od prve do zadnje strani (117 jih je) ubira pisatelj po vsebini in po slogu skrajno elegične in mestoma naravnost ginljivo v srce segajoče strune, izbirajoč prav posebno žalostne položaje in razpoloženja, ki so kaj čisto malo preveč na debelo podčrtana s solzavimi, nepristnimi frazami in iskano sanjavimi besedami. Prizori se vrste dosti primereno in so dokaj naravno zvezani v celoto, pripovednik pa bi se bil moral zdaj in zdaj malo pobrzdati, na mnogih mestih zaježiti preburni slap solzá in Miličine bridkosti pokazati v manj razburljivem besednem zrcalu. Potem bi bila povest, ki jo — kakor sem čul — sentimentalna, sanjava dekleta zelo rada beró, tudi živčno popolnoma uravnovešenim bravcem dosti bolj užitna.

*

Mnogim ubogim, ki iščejo solnca tam, kjer ga ni, tistim, ki jim je pesem domačih vrtov neznana pesem in ki ne vedo za srečo in blaženost, katere je deležno srce, zaljubljeno v cvetlice... je posvečena 23. knjiga Mohorjeve knjižnice (1928). Napisal jo je ing. agr. Ciril Jeglič: Naše prijateljice. O življenju in cvetenju sobnih rastlin (s 94 podobami). Pisatelj navdušuje čitatelja za vzgajanje in oskrbovanje cvetlic in mu daje o posameznih plemenih in rastlinskih vrstah koristne nauke, razlagajoč mu vse, kar je o teh in onih cvetlicah treba vedeti. Najprej podaja knjiga (286 strani) nekaj splošnih navodil o potrebah rastlin, o primernih posodah, o presajanju, o zalivanju, o boleznih in tako dalje, nato obravnava posebej te in one cvetke, ki krase naše meščanske in kmetiške vrtove in bivališča. Poučiš se, kako moraš ravnati z acalejami, asparagusi, palmami, tulipani, krizantemami, pelargonijami, nageljni, fuksijami, ciklamni in še mnogimi, mnogimi drugimi. Obenem izveš tudi o raznih različicah teh rastlin, o njih zgodovini, o njih skrivnostnem, delikatnem življenju in cvetenju, o njih negi in še več. Škoda le, da ni pisatelj posvetil vsaj po eno skromno poglavje tudi orhidejam in kaktejam, ker se je gojitev zlasti poslednjih, ki so zelo zanimiva rastlinska bitja, pri nas zadnja leta močno razširila, predvsem po mestih.

Knjiga je pisana poljudno, navdušeno, lepo. Da bi le dosegla svoj cilj, da bi torej princesla v naše slovenske hiše «zeleno in zmerom cvetočo pomlad, ki naj z nami živi vse svetle in žalostne dni».

—n.

Dr. Boris Fachner:

Prva razlaga otroku

Otrok ima delež na življenju cvetlic, živali in rastlin. Izprašuje po tisočero rečeh. Vidi, kako starost odhaja in kako novo nastaja. Nekega dne mora priti vprašanje: Kako nastane človek?

S tem stopi vprašanje «pravljica ali resnica» zopet pred starše. Ali hočete svojemu otroku pripovedovati zgodbo o štorclji, ki prinaša otroke in zato mater vgrizne v nogo, da mora ležati? Ali mu boste povedali, da otrok, dokler je še čisto majčken in drobčkan in tako slab, da ne more vzdržati solnčne svetlobe, ne jesti najnavadnejše hrane, leži skrit v naročju matere? Da ga mati ljubi in čuva in varuje pred vsako nesrečo, dokler ni tako velik, da lahko v posteljici spi, svoje ude pregiblje in si na materinih prsih hrano poišče?

Kako je to, da se človek ne upa povedati najlepšega in najsvetejšega — nastanek novega človeka v materinem telesu — svojemu otroku? Velika zabloda naravnosti in preprostosti je to in trdo se maščuje nad nami in našimi otroki. S skrivnostjo, ki z njo pokrивamo rojstvo človeka, mečemo sami nečistost in pege na njegovo čisto in čudežno spočetje.

Kako se je moglo zgoditi, da se mati, ki v blaženem upanju pričakuje svojega otroka, ki s skrbečimi rokami pripravlja vse najmanjše za njegov prihod, ki z junastvom prenaša vse trpljenje in bolečine in ki z veseljem in trepetom prvokrat objame otročička, otroku na njegovo vprašanje ne upa govoriti o njegovem nastanku? Kaj je vzelo ljudem prirodnost? Kaj jih je naredilo tako učene, da se mati odvrta od prirodnosti, da se sramuje tega, česar bi morala biti prepoljena od radosti in veselja?

In vendar je tako lahko ne pripovedovati pravljice in otroku odkrito odgovoriti. Ako je spoznal naravo iz naših rok, ve, da nastanejo iz semena, ki ga položimo v zemljo, lepe, prelepe rastline, ki imajo cvetje in sadje, ki v njem zopet počiva klica novega življenja. On ve, kako spletajo ptice gnezda, da znesejo vanje svoja jajca; kako živi mladi, nežni ptiček v jajcu, dokler ni močan dovolj, da lupino prekljuje. On ve o mladih mačicah, ki leže pri materi in pijejo njeno mleko, o jagnjetih in teličkih, ki skačejo okrog matere. Ti lahko položiš roko otroka na telo živali, da čuti, kako se giblje nežno življenje v materi.

Ali ni torej čisto lahko, ako mu poveš, odkod je on sam? Saj te ljubi že sedaj z veliko ljubeznijo, ako ga prijazno in nežno zaguglješ v svojem naročju. In nekoč ti bo hvaležen, da si mu vse, kar je človeškega, razložil in mu razkril čisto in golo resnico.

Misliš, da otrok ne zapazi, ako se mu smejijo zaradi njegove vere v štorcljo in njenem naporu za naraščaj človeštva? Ne čutiš, kako izgublja vero v tvojo resnično ljubnost? Kako te gleda z vprašujočimi pogledi in pričakuje od tebe odkrite besede? Ali zares hočeš, da mu sirove roke in umazane besede razkrijejo skrivnost življenja?

Kdaj naj se pomenimo o vsem tem s svojim otrokom, je odvisno predvsem od njega samega. Starši, ki pravilno žive s svojimi otroki, zapazijo, kdaj je čas za to. Na vsak način pa mu je treba to povedati, preden začne hoditi v šolo. Mnogo tujih vplivov stopi s tem dnem v njegovo življenje; mnogo, pred čimer bi ga starši radi obvarovali, pa ne morejo. Zato skrbi dovolj zgodaj, da ostaneš otroku pribežališče, da se bo zatekal k tebi z vsemi dvomi in skrbmi, da se bo znal obvarovati pred vsemi skrivnostmi, v zavesti, da se ni nikdar zmotil v tebi.

Kako je on sam bil v tebi, kako je iz tvojih prsi prejemal prvo hrano, kakšen je razloček med dečkom in deklico, vse to mora vedeti tvoj otrok, ko je prišel njegov prvi šolski dan.

Naša starejša hčerka je imela komaj tri leta, ko sem ji na njeno vprašanje pripovedovala, kako majhen otrok

čiček pije mleko iz materinih prsi. Ko je izpolnila tretje leto in osem mesecev, je zastavila prvo vprašanje, kako nastane človek. Neki večer sva šli skupaj v vas očetu naproti. Ko sva šli mimo pokopališča, je začel zvoniti večerni zvon in razvil se je tale razgovor:

«Ali pokapajo zopet koga?» je vprašal otrok.

«Ne», odgovorim. «Večerni zvon zveni.»

Otrok gre nekaj časa molče mimo prvih hiš v vasi, nato vpraša:

«Ako vsi ljudje pomrjejo, bo treba vse hiše podreti.»

«Nikakor ne», odgovorim. «Veliki ljudje imajo otroke. Ko oni postanejo veliki, stanujejo v hišah.»

«Ali delajo veliki ljudje otroke?»

«Seveda.»

Čez nekaj mesecev vpraša:

«Ali si ti prej ustvarjena ali jaz?»

Po teh vprašanjih sem čutila in vedela, da bom morala kmalu otroku povedati o začetku našega življenja.

Neki poletni dan smo bili mi starši z našimi tremi otroki na vrtu. Marija priteče k očetu z zrelim semenskim popkom neke cvetlice in mu pokaže njegovo notranjost, ki je bila polna semena. Oče je vedel, da mati komaj čaka trenutka, ko bo otroku lahko razložila čudež človeškega nastanka. Zato reče:

«Vidiš — tu leže vsi majhni otročički pri mami v trebuščku.»

Otrok je prinesel semenske popke materi in ji rekel:

«Poglej — tale veliki, to je mamica, in v trebuščku ima svoje otročičke.»

Tako je bila materi dana prilika, da si lepše ni mogla izbrati.

«Da — tako je kakor pri človeku», je rekla. «Najprej, ko so otroci še majhni... tako — tako — majhni, ko še ne morejo prav gledati in še ne piti, so v mami, in mama pazi, da se jim nič ne zgodi. Ko so dovolj veliki, jih mama spusti ven. Otročiček se okoplje, dobi hlačke in plenice in ga polože v posteljico, da spi. Ko se zbudi, pije pri mami mleko.»

Tri dni pozneje mi reče otrok, ko ga položim v posteljo:

«Mama, kako je to, da imaš ti Maričko tako rada?»

Ali ni, kakor da je otrok v to vprašanje položil vse svoje razumevanje nežnosti med otrokom in materjo? Ali ni to vprašanje, ki prav za prav ni nobeno vprašanje, najlepša zahvala staršem za njih odkrito in resnično priznanje resnice?

Bodi resničen k svojemu otroku — vedno!

Kako si sama narediš klobuk in slamnik

Dasi zadnja leta opažamo, da se moda klobukov ne menjava več po dvakrat v sezoni, ampak skoraj vsak drugi mesec v letu, vendar vidimo, da so oblike klobukov čezdalje bolj preproste. Garniranje je skoro popolnoma izginilo, edino, kar je še ostalo, je lična nakitna igla ali pero, ki se dobiva po trgovinah v veliki izbiri. Kjer se stika krajevca z oglavjem, je seveda še vedno ostal trak, ki je pa prišit čisto preprosto na klobuk.

In ker je sedanji moderni klobuk tako zelo preprost, ti pač ne bo delalo nobene posebne preglavice, če se ga doma sama lotiš.

Glavni pomoček za napravo klobuka je oblika iz trdega platna, ki se dobiva po trgovinah. Ta oblika se preobleče z blagom, iz kakršnega si želiš napraviti klobuk. Ponajveč se delajo klobuki iz žametnih ali slama-

RADION

pere sam!

RADION

pere sam!

tih pascev (trakov) in iz lepih, ozkih ali širših, trakov iz ripsa. Če si pa hočeš napraviti klobuk iz navadne ali pa impregnirane svile, ki se bo podajal k dežnemu plašču, je treba blago, ki si ga v ta namen izbereš, napeti na obliko. Vselej pa je treba gledati, da bo blago položeno kolikor mogoče tesno na obliko in da bo nanjo prišito s kolikor moči drobnimi nevidnimi šivi. Nato se povezne in prišije oglavje na krajevce in ovije z ozkimi ali pa širokim trakom, in brez vsakih posebnih težav je klobuk v kratkem času narejen.

Izpočetka nagaja morda malo všivavanje podloge. V ta namen urežeš iz blaga, ki si si ga izbrala za podlogo, plaso (in sicer poševno), ki je tako visoka kakor oglavje, dolga pa nekako tako kakor notranji rob oglavja. Ta

plasa se na eni strani nabere, in sicer toliko, da se potem na tem koncu lahko všije okroglo teme, ki ima v premeru 10 do 12 cm. Rob mora biti seveda proti oglavju obrnjen. Druga stran se potem malo upogne in z otlim vbodom prišije na oglavje. Lahko pa tudi položiš ta okrogli vrhnji del (teme) v klobuk, plaso pa nabereš na zgornjem koncu na tenek trak, ki ga potem zavežeš v petljo. Na ta način si tudi laže uravnaš klobuk na glavo. Treba si je samo malo ogledati star klobuk, pa se ti to delo takoj posreči.

Klobučinast klobuk se napravi iz klobučinaste šture, ki ima precej širok krajevce, da ga lahko na več krajih zavihaš, iz odrezkov pa si napraviš toliko plas in trakov, kolikor jih hočeš imeti. Klobučinasta štula se nategne na okrogel kalup (model), ki je velik kakor naša glava, od krajevca se pa odreže toliko, kolikor ne potrebujemo za krajevce ali pa za zavihek. Nato se prišijejo odznotraj potrebni našitki, ki so glavni okrasek moderne klobuka. Iz ostanka od štule se krajevce tako odreže in prišije, kakor ustreza vzorcu, ki smo si ga izbrali.

Če hočemo narediti klobuk iz dveh vrst blaga, na primer iz žameta in klobučine, je skoraj potrebno, da se napravi najprej cela obleka iz klobučine, nanjo se pa potem prav na tesno prišije (na stroj) žamet, ki ga je pa poprej treba previdno na klobučino prilepiti, seveda tako, da klej skozenj ne udari. Nato se všije podloga in okraši klobuk z nakitno iglo ali pa peresom, kar šele prav posebno povzdigne klobuk. Krajevce se potem kakorkoli pritrdi na oglavje ali se pa pripne nanj z iglo, lahko se pa tudi igla zabode kar v trak.

Kadar krojimo klobuk, moramo vsaj to sezono paziti, da zadaj ni nič krajevca, ampak da sloni oglavje prav tesno ob tilniku.

Slama ni več prav v modi. Vendar vsako poletje živo občutimo, da je za vročino še zmeraj najbolj pripraven slamnik. Če si hočemo narediti slamnik, si moramo kupiti najprej slamnate pasce (trakove), ki se dobivajo v različnih širinah in barvah, potem jih pa lepo prišijemo na obliko iz trdega platna, deloma drugega tik drugega, deloma pa drugega na drugega, da je videti, kakor bi bila z blagom prevlečena.

Prav tako se prišije trak iz ripsa čisto narahlo na obliko. Rob se potem pusti mehek kakor je ali pa se, če hočemo, da je bolj trd, obrobi s tenkim žimnatim trakcem ali se pa prišije nanj drobna žica; ki jo je pa treba poprej z blagom prevleči.

Ker se žametni in klobučinasti klobuki pri predelavanju kolikor toliko pomečkajo, jih je treba, preden jih denemo na glavo, še enkrat preparirati. To naredimo tako, da natlačimo v klobuk svilnatega papirja ali pa da ga denemo še enkrat na leseni kalup in ga potem previdno držimo nad paro.

Na ta način se da tudi že rabljeni žamet, ki ga hočemo porabiti za klobuk, še enkrat preparirati in zopet uporabiti.

Kadar paramo star klobuk, je treba dobro paziti, kako je bil klobuk narejen, da ga bomo znali laže pre narediti. Prav pa je, če vselej štulo obrnemo, zakaj zapazili bomo takoj, ko trak odparamo, da je klobučina obledela. Če štulo obrnemo, je ne smemo nikdar pozabiti preparirati.

Kako peremo umetno svilo.

Če hočemo obleko iz take ali drugačne umetne svile lepo oprati, da je ne pokvarimo, jo namočimo najprej za malo časa v mrzli vodi. Nato jo oprezno operemo v mlačni milnici, a tako, da je prav nič ne mencamo. Dovolj je, če jo samo izplakujemo, torej če jo samo vzdigujeemo in pritiskamo v vodi. Nazadnje jo izplaknemo še v mlačni vodi, ki ji prilijemo malo kisa. Tudi zdaj je ne smemo ožemati, ampak samo previdno iztiskati.

**Kostume za sport in turistiko,
izdeluje
A. PAULIN, Kongresni trg 5.**

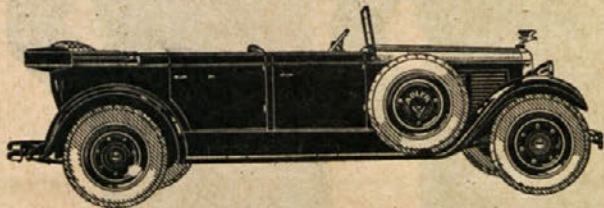
Kri je nosilka življenja, ker obavlja izmenjavo snovi v človeškem telesu. To pa je mogoče samo čisti in zdravi krvi. Zavoljo tega občutimo svojo kri s prirodnim «Planinka» zdravilnim čajem, pripravljenim iz najboljših planinskih zdravilnih zelišč. «Planinka» zdravilni čaj čisti, osvežuje in obnavlja kri in ves organizem.

Zahtevajte v lekarnah samo pravi «Planinka» zdravilni čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plombiranih paketih po Din 20,— z napisom proizvajalca:

Lekarna Mr. L. BAHOVEC, Ljubljana.

Trije avtomobili - vsakemu svojega!

Ako izvzamemo nenavadne konstrukcije — kakor so na pr. konstrukcije s pogonom na prednji kolesi, z motorjem pod zadnjimi sedeži itd. — vidimo pri vseh modernih vozilih nekakšno osnovno podobnost. Vendar je uspelo tvornici **ADLERWERKE vorm. Heinrich Kleyer A. G. FRANKFURT a. M.** doseči pri treh strogo ločenih modelih tisto popolnost vzornega tvorniškega programa, ki zadošča prav vsem zahtevam.

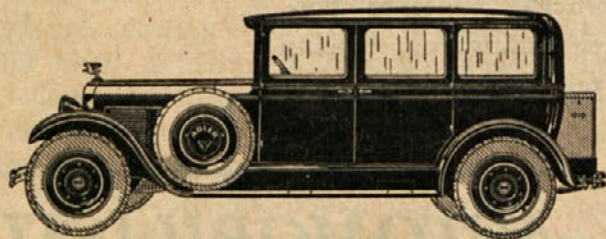
Najnovejši voz tvornice **ADLERWERKE**, torej najnovejši voz nemške dvocilindrske kategorije prvorazrednih znamk, je «**ADLER FAVORIT**» 8/35 KS. Že ime samo kaže, da je temu vozu usojeno, da postane ljubljeneč najširših krogov avtomobilskih interesentov. Kot nemški kvalitetni voz ima ob presenetljivo nizki ceni najpopolnejša svojstva. Vsakemu ljubitelju avtomobila, ki si ne more nabaviti dragega voza, je dana prilika, da dobi z nakupom voza tipe «**ADLER FAVORIT**» največjo protivrednost.

Z modelom «**ADLER STANDARD 6**» (10/45 KS s 4—5 sedeži in 12/50 KS s 6—7 sedeži) je postavila tvornica **ADLERWERKE** na trg najpopularnejši voz, ki si je po dosedanjih uspehih pridobil tudi mednarodno veljavo. Omenjena dva modela tipe «**Standard 6**» 10/45 KS in 12/50 KS predstavljata dva strogo ločena modela, pri katerih so uporabljene vse najnovejše tehnične pridobitve, ki so se v praksi že obnesle, in kakršnih ne dobimo v nemški avtomobilski produkciji za tako zmerno ceno. Ta dva modela sta se glede konstrukcije, materiala in oblike dvignila na višino današnje kvalitetne izdelave. Avtomobil tipe «**ADLER STANDARD 6**» predstavlja solidnost, stabilnost, pa tudi eleganco, in spominja na najboljše mednarodne vzorce. Pri tem pa se razlikuje od večine drugih uvoženih avtomobilskih znamk po posebno skrbni izdelavi vseh podrobnosti, po uporabi naj-

boljšega materiala, po popolnoma tihi in mirni vožnji, ki je karakteristična najnovejšim avtomobilskim tipam, po odličnem startu in po tem, da svojo brzino lahko izredno pospeši.

Posebnost, ki je vzbudila veliko pozornost v najširših krogih, je novi «**ADLER STANDARD 8**» osemcilindrski 15/70 KS voz z motorjem, litim v enem kosu, ki po svoji vzorni izdelavi ustreza najbolj razvajenim zahtevam. Ta voz ima vse prednosti, ki so se v praksi izkazale in ki jih občudujemo pri posameznih odličnih mednarodnih znamkah. Kljub vsemu temu je cena tem vozovom nepričakovano ugodna. In prav to je dokaz priznane zmožnosti tvornice «**ADLERWERKE**», ki si je pridobila s to visoko stoječo mednarodno tipo nenavadne uspehe.

Ogled tvornice «**ADLERWERKE**» nam pokaže predvsem nje preureditev po najnovejših načelih izdelovanja, ki je bila potrebna za tipe «**STANDARD**». Odlična izpopolnitev in razširitev strojnih naprav omogoča izrabljanje tvorniške zmožnosti do najvišje popolnosti. Samo ob sebi je umevno, da je zahtevala dalekosežna preureditev vsega obratovanja velikih priprav. Toda kljub velikim težavam stavljenim si naloge, kljub izredno kompliciranemu postopku in modulaciji lahko rečemo, da je vsa preureditev tako teoretično kakor praktično popolnoma rešena, kar nam dokazujejo tudi doseženi uspehi. Tekoča produk-

cija je prenovljena, izpopolnjena in racionalizirana in je na najvišji stopnji tvorniške dovršenosti in rentabilitete. Prav ta izredna rentabiliteta se pa zrcali v izredno nizkih cenah, ki jih do danes pri nemških kvalitetnih avtomobilih nismo poznali.

Danes so avtomobili znamke **ADLER** v vseh tipah vzor najnovejše konstrukcije motornih vozil, kajti vsi vozovi so opremljeni z vsemi uspelimi tehničnimi novostmi visoke vrednosti.

Pomladanska moda

Eleganten kostum iz]
črnega, zrnčasto tka-
nega kamgarna, z belim
telovniškim vložkom.

AVTOMOBILISTI!

MOTOCIKLISTI!

SCHWABOV BAJAZZO

IMPREGNIRAN!!!

PRAKTIČNI NASVETI

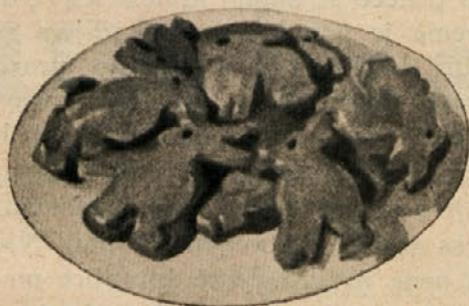

Z A P I R H E.

Zopet prihaja čas potic. Bližajo se Velikonočni prazniki, ko ima vsaka gospodinja polne roke dela. Poleg pomladanskega čiščenja, pospravljanja in pripravljanja mora gospodinja misliti tudi na to, kako bi za praznike razveselila svojo družino s poticami, pirhi in drugimi dobrimi reči.

Če hoče mati svojo deco razveseliti, ji pripravi poleg običajnih potic tudi še nekaj boljšega peciva. Zato prinašamo danes nekaj primernih receptov.

Velikonočni zajčki.

40 dkg moke vnetemo naglo v testo z 20 dkg sirovega masla, 12 dkg presejanega sladkorja, 2 rumenjaka, nastrgano limonovo lupino, 2 žlicama mleka in 1 zavitkom Dr. Oetkerjevega pecilnega praška.

Testo naj nato pol ure počiva, nakar ga razvaljamo in izrežemo iz njega z obliko majhne zajčke. Ko so pečeni, počakamo, da se shlade, potem jih pa prevlečemo z rožno ali pa z belo sladkorno glazuro, oči pa jim označimo s kapljicami čokolade.

Pleteni masleni kolač.

4 dkg sirovega masla, 40 dkg moke, 1 zavitek Dr. Oetkerjevega pecilnega praška, 1 zavitek Dr. Oetkerjevega vanilinovega sladkorja, 1 jajce, $\frac{1}{8}$ litra smetane, $\frac{1}{8}$ litra mleka in malo limonovih lupin vtepemo v testo. Razen tega spenimo še 7 dkg sirovega masla. Testo nato zvaljamo in pomažemo s spenjenim maslom, nakar ga trikrat pregneto in razrežemo na tri dele. Vsakega teh delov zvijemo potem na ta način kakor ovijamo perilo, spletemo vse tri dele v kito in zvijemo v venec. Kolač denemo

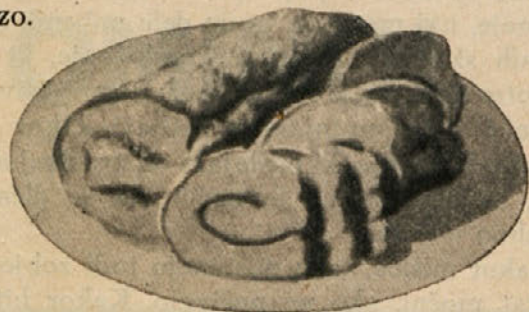

nato v namazano pekačo, ga pomažemo z beljakom, potresemo z zrezanimi mandlji in pečemo pol ure.

Biskvitni zvitek.

3 rumenjake mešamo s 7 dekami sladkorja tako dolgo, dokler se ne spenijo, nato primešamo narahlo sneg 3 beljakov, 9 dkg moke in za noževno konico Dr. Oetkerjevega pecilnega praška. Pekačo namažemo najprej s sirovim maslom in potresemo z moko, potem pa vlijemo vanjo testo za prst na debelo in kolikor mogoče enakomerno. To zmes pečemo kakih 12 minut, potem pa jo vzamemo iz pečice, odločimo od dna in namažemo zgoraj z mareličino marmelado, na kar jo zvijemo in denemo še za kakih 8 minut v pečico.

Zvitek potresemo potem, dokler je še vroč, z Dr. Oetkerjevim vanilinovim sladkorjem, ga zrežemo v lične rezine in ga prinesemo na mizo.

Zakaj je nega zob v otroški dobi tako važna?

Naši zobje bi morali biti ohranjeni prav za prav vse življenje. Le prepogosti so pa slučajji, da jih nekateri ljudje veliko prezgodaj izgube, kar ima zanje vselej slabe posledice. Vzrok temu nedostatku je to, da se na negovanje zob že v zgodnji otroški dobi ni obračala potrebna pozornost. Mnoge matere ne smatrajo za potrebno, da bi skrbele za zobovje svojih otrok, in sicer niti za rilčke (mlečne zobe) niti za zobe, ki pridejo za temi. Pri večini prevladuje napačno mnenje, da rilčki itak sami izpadejo, pa zato ni vredno žrtvovati niti truda niti denarja za stvar, ki je po njih mislih samo prehodnega značaja. Pri drugem zobovju pa se le prerado odlašajo na poznejši čas. Marsikatera mati si misli, saj je še pozneje čas za to.

Vse te matere pozabljajo, največkrat tudi iz nevednosti, da je ustroj drugega zobovja precej odvisen od tega, kako so bili negovani rilčki, neglede na to, da so ti zobje samo prehodnega značaja.

Praviloma bi se na otroške zobe moralo misliti še preden otrok pride na svet, kajti njegovi zobje se začno razvijati že šest mesecev pred porodom. Bodoča mati bi morala v tem času s primerno in izbrano hrano sprejeti vase dovolj takih snovi, ki so potrebne za razvoj zdravih zob in močnih kosti. Ta hrana naj bi imela v sebi kolikor mogoče mnogo apnenih soli, kakor n. pr. kruh, mleko, jajca, moka in zeleno sočivje. Zdrava in izbrana hrana je edina podlaga za zdravo zobovje. Umestno je seveda, da se taka hrana upošteva tudi pri detetu. Detetu preko petih mesecev naj bi se razen običajne mlečne hrane dajalo tudi malo zmečkane zelenjave.

Običajno ima dete konec prvega leta šest zob, po 18 mesecih 16, in ko dopolni dve in pol leta, vseh 20 tako zvanih rilčkov (mlečnih zob).

Ako se zobčki pojavijo nekoliko prej ali pozneje, naj materam to ne dela nobenih posebnih skrbi. Pogosto nerazpoloženje, ki se pri otroku pojavlja ob tem času, je pripisovati v večji meri motnjam v prebavi kakor pa zobem. Draženja, ki nastajajo od prodirajočih zob, se olajšajo na ta način, da se dlesna nalahno masira.

Kakor mišice, tako postanejo tudi zobje le takrat močni, ako ne počivajo. Kakor hitro

se pokaže prvih osem prednjih zob, naj se otroku da trda skorja kruha ali košček prepečenca, da ga gloda. Pozneje, ko otrok dorasča, naj se dnevna hrana razdeli tako, da je nekaj take, ki jo morajo zobje kolikor toliko žvečiti in gristi.

Kadar se pokažejo prvi zobje, je treba misliti že tudi na njih čiščenje. Najbolj prikladen za to je tale način: snažna krpica iz porodne bombaževine se ovije okoli mezinca in pomoči v kozarec vode, v katerem je raztopljena ena čajna žlička žgane sode (dvojnoogljikove kisli natron) ali pol čajne žličke navadne kuhinjske soli. S to krpico se detetu po trikrat na dan očistijo zobčki. Pri otrocih preko dveh let se že lahko uporablja mehka ščetka, ki se namoči v gori omenjeni raztopini. — Ščetka se mora potem seveda dobro izprati in na zračnem prostoru posušiti. Nikdar naj se pa ne hrani v zaprti posodi.

Vsak trileten otrok si z majhno ščetko in primerno zobno kremo lahko že sam čisti zobe. Dasi je izpočetka potrebno primerno nadziranje, je vendar zanimivo, kako hitro se otroci že v zgodnji mladosti privadijo na zobno ščetko. To delo je zanje še jako zabavno, zlasti ako uporabljajo za čiščenje znano močno penečo se zobno kremo *kalodont*. Ta krema je popolnoma neškodljiva za občutljivo sklenino, ki so z njo prevlečeni otroški zobje, in sicer zato, ker nima v sebi nobenih ostrih primesi niti kakih ostrih kristalnih drobcev. Sargov kalodont čisti zobe zanesljivo in temeljito, kar je pripisovati njegovi res skrbno sestavljeni spojini. Njegova obilna pena prodre v vse špranjice med zobovjem, razkuži ustno duplino in pusti po uporabi zelo prijetno osvežujoč okus v ustih. Nad 40letna izkušnja je dokazala, da je uspeh Sargovega kalodonta pri redni uporabi popoln in nenadkriljiv.

Ako se otroci kolikor mogoče zgodaj navadijo na negovanje zob, ostanejo prvi zobje toliko časa zdravi, da se pokažejo drugi. In prav to je najvažnejše, kajti prezgodnja izguba rilčkov ima lahko za posledico nepravilnosti pri drugi garnituri. Lahko pa se zaradi tega nazadnje še čeljusti pokvarijo.

Umazane roke

umiti in jih očistiti maščobe in olja je navadno zelo težko.

*Najlažje je, in za roke popolnoma
neškodljivo, če se uporablja*

SCHICHTOV OMINOL

sprejema hranilne vloge in jih dobro obrestuje.

Daje posojila pod ugodnimi pogoji.

Kako odpravimo madeže od rje iz perila.

Nove in stare madeže od rje spravimo iz perila najlaže s ščavno soljo. V ta namen raztopimo najprej to sol v mlačni vodi, in sicer tako, da denemo na 1 liter vode eno čajno žličko ščavne soli (ki je sicer strupena), potem pa vzamemo gobico, jo pomočimo v to tekočino in natakamo na vsak madež po nekaj kapljic. Raztopina pa

PERILO

je danes eden glavnih delov damske garderobe, r di tega je treba pred nakupom dobro premisliti, kje in kako se kupi. Najbolje storite, ako pišete še danes dopisnico na trdko Stermecki in zantevate ilustrovani cenik, v katerem najdete res fino in moderno damsko perilo po sledečih zelo nizkih cenah: srajce iz platna 23 Din, šifona 40, batista 65, hlačice iz platna 36 Din, šifona 50, batista 65, kombineže iz barvastega in belega batista 70, zelo fine 110 Din. Ogrom a je tudi izbira nogavic, rokavic, žepnih robcev in raznih drugih modnih predmetov. Cenik s slikami čez več tisoč predmetov se pošlje zastoj.

Industrija perila in veletrgovina

R. STERMECKI, Celje št. 83, Slov.

sme ostati samo malo časa na blagu. Madež izperemo nato z gorko čisto vodo. Vse to je treba toliko časa ponavljati, dokler ne gredo madeži iz blaga.

MNOGIM ŠE NI ZNANO,

da so bolečine v želodcu in črevesju, glavobol, nervoja, slabo spanje, slab tek in vnetje hemoroidov posledica slabe prebave, ki jo pa zanesljivo urejuje in popolnoma ozdravi znano odvajalno sredstvo FIGOL. Pripričali se boste tudi Vi, da Vam preizkušeno specialno zdravilo uredi prebavo in povrne ljubo zdravlje. FIGOL razpošilja Dr. Semelič, lekarnar v Dubrovniku 2., po poštnem povzetju z navodilom. Originalni zavitek z vsebino 3 steklenic Din 105.—
" " " " " 8 " 245.—
" " " " " 1 steklenice " 40.—
s poštino vred. Sleherni dan prejemam mnogoštevilna zahvalna pisma o uspešnem delovanju FIGOLA

Kako odpravimo madeže iz crêpe de China in crêpe Georgetta.

Iz crêpe de China in crêpe Georgetta ne smemo madežev nikdar izpirati z bencinom, ker se vselej poznajo robovi. Ampak prav pripravna je zato navadna bela krojaška kreda. To kredo nastrgamo v kolikor mogoče droben prah, potem pa natresemo tega prahu precej na debelo na madež. Zdaj pustimo to 24 ur v miru, na kar otresemo skrbno prah z blaga in madež okračimo. Na ta način spravimo madeže iz najbolj nežnega blaga.

Kako očistimo zlate okvire.

Pomoči gobico v čisti vinski kis in obriši z njo umazani okvir. Čez 2 do 3 minute omij okvir s čisto vodo, potem ga pa s suho čunjo previdno oteri, še bolje pa je, če ga pustiš, da se posuši.

ZRAVILIŠČE ROGASKA SLATINA.

Najlepše in najbolj moderno urejeno zdravilišče kraljevine SHS.

Svetovnoznaniz zdravilni vrlici:

„TEMPEL“, „STYRIA“, „DONAT“.

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih boleznih, boleznih srca, ledvic in jeter.

Sezona od 1. maja do 30. septembra.

Maj, junij in september najboljši čas za uspešno in ceno zdravljenje.

Koncertira vojaška godba. Največja udobnost. Na železnici znatni popusti. Ugodne zveze. Razpošiljanje mineralne vode. Zantevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča Rogaske Slatine.

O CAP

sodobna voda za lase!

1 minuta zadostuje, da temeljito operesh in očistiš lase s par kapljicami te vode.

Peni se in pere lase brez vode.

Posuši se takoj.

Depot: Cosmochemia K. D., Zagreb Račkoga ul. 7a

